

Gábor Pusztai

Internationalisering aan de Universiteit Leiden

Interview met Nanda de Bruin-Van Veen

Mevrouw De Bruin-Van Veen, u hebt decennialang voor het International Office van de Universiteit Leiden gewerkt. Wat was daar uw functie?

Ik heb van 1985 tot 2011 voor de International Office gewerkt. Ik begon als secretaresse en een paar jaar later werd ik coördinator voor het Europese Erasmus-programma. Er moest voor de positie iemand worden aangenomen en mij leek de baan erg leuk.

Hebt u in die tijd een verandering in het aantal buitenlandse studenten of het aantal opleidingen voor internationale studenten waargenomen?

Toen ik er kwam werken bij de International Office, waren er alleen de culturele verdragen met verschillende landen. In dat kader kwamen wat buitenlandse studenten en wetenschappers naar Leiden. Die moesten dan in een huis geplaatst worden, de financiën moesten in orde gemaakt worden. Ik vond het heel leuk. Ik deed het graag en pakte het al gauw op. En met Erasmus was het zo dat studenten die voor één semester kwamen, voor zo een korte periode geen Nederlands konden leren. Er was een Engelstalig aanbod, wat een beetje versplinterd was. De vakken werden verzameld zodat we een semester aan konden bieden en de studenten een overzicht hadden. De studenten konden ook naar een andere studierichting: van politieke wetenschappen naar bestuurskunde, van bestuurskunde naar rechten,

enz. Een paar jaar later hebben we een „study abroad” programma opgezet. Toen, midden jaren negentig, werden we lid van ISEP, dat is een uitwisselingsprogramma van de Verenigde Staten, waarbij ze een uitwisseling hebben over de hele wereld. We hadden in die periode ook een Tempus-programma, waardoor Oost-Europese studenten naar Leiden konden komen. We begonnen toen natuurlijk met nul studenten, maar nu hebben we 29% buitenlandse studenten in de master-opleidingen. In 2000 heb ik in een denktank gezeten, om te kijken wat in Leiden aantrekkelijk was voor buitenlandse studenten. We hebben ook aan hoogleraren gevraagd en die hebben gezegd, geen bachelor-, maar masterprogramma’s. En in tien jaar tijd hebben we bijna alle masteropleidingen in het Engels aangeboden. En ongeveer vanaf 2010 is er een campus gekomen in Den Haag, ook omdat in Den Haag de politiek zit, de internationale gerechtshoven. Een aantal cursussen werden er al gegeven, bestuurskunde en zo. Het was kleinschalig begonnen, maar nu zit er een volledige campus van Leiden. Er werd een groot gebouw, een voormalig V&D-gebouw aangekocht of gehuurd op de grote markt. Het ligt heel centraal. Daar worden met name cursussen aangeboden voor internationale studenten en partners.

In Leiden zaten altijd al studenten uit het buitenland. Maar hun aantal nam met de jaren toe. Was dat een noodzaak om internationale studenten te werven of was dat alleen maar mooi meegenomen?

Ik denk niet dat het een noodzaak was. Het is wel zo, dat je onderwijs, de manier van lesgeven verandert als je een aantal internationale studenten in je groep hebt. Die hebben gewoon op een andere manier les gehad. Ik kan me nog herinneren dat in een groep naast Nederlanders ook Chinezen en Amerikanen zaten. De Amerikanen zijn heel erg welbespraakt, als er een vraag was dan gaven ze meteen antwoord of stelden zelf vragen. Terwijl de Chinezen wachtten tot ze toegesproken werden. Dus de colleges gingen zo dat ook de Chinezen betrokken moesten worden. Er werd duidelijk gemaakt dat ook van hen verwacht werd dat ze hun mening moesten geven, ze moesten zeggen wat ze van een bepaald onderwerp of stelling vonden. Tegelijkertijd moesten de Amerikanen minder kansen gegeven worden omdat ze altijd aan het woord waren. Ooit heeft iemand gezegd dat de meest interessante groep één vierde Nederlanders, één vierde Europeanen en de helft van overal van de wereld was. En de studenten leren op die manier ook heel veel van elkaar omdat ze hun eigen kennis meebrengen en dat beïnvloedt natuurlijk ook de manier van lesgeven.

Heeft de val van de muur de groei van de buitenlandse studenten gestimuleerd?

Van Centraal- en Oost-Europa zeker. We hadden natuurlijk het Tempus-programma, maar zodra ze mee konden doen met Erasmus, kregen ze net zo veel kansen als andere studenten uit Europa. Nederlandse studenten gingen heel graag naar Engeland omdat het onderwijs er heel erg goed is. Maar we kregen hier ook altijd heel veel Amerikanen. Erasmus was erg belangrijk. Dat stimuleerde de studenten zeer om naar het buitenland te gaan. Ze ruiken aan een ander land en dan willen ze ook terug. Aan de andere kant wordt vaak gezegd, ja, het is een goede student we moeten hem hier houden voor PhD. Ik zeg nee, juist daarom moet je hem wegsturen, laat die maar ergens anders zijn PhD doen. Dan heeft die een frisse kijk op de zaak, dan leert die andere methodes en doet met andere soorten onderzoek mee. En als ze dan terugkomen, dan heb je eigenlijk een veel betere docent.

Onlangs heb ik een interview gedaan met Dzsingisz Gábor, de voormalige staatsecretaris voor landbouw in de jaren negentig, lid van de Tweede Kamer. Hij is een Hongaar van origine die in 1956 naar Nederland gevlucht was. Ik heb hem de vraag gesteld wat hij zou doen om de toekomstperspectieven van de Hongaarse maatschappij te verbeteren? Hij zei dat hij meteen 5000 studenten een beurs voor enkele jaren zou geven om in Oxford, Parijs, Leiden en andere West-Europese universiteiten te studeren. Met die frisse, nieuwe visie gewapend moeten zij dan terugkomen en het beleid krijgen. Dat zou perspectieven bieden.

Ja, zeker. Als je kijkt met hoeveel universiteiten Leiden samenwerkt, zijn dat erg vruchtbare samenwerkingen. Coimbra Groep, Erasmus Mundus, Euroscholars, ISAC en zo voort.

Uit welke landen kwamen de meeste studenten naar Leiden?

In het begin kwamen alleen de Europese studenten. Dan met ISAC kwamen de Amerikanen. En natuurlijk heel veel Chinezen. Die praatten eerst geen Engels en dat was wel een probleem, maar dat is inmiddels veranderd. Ook Indonesische studenten kwamen om rechten en andere studies te doen, bijvoorbeeld Dutch Studies. Maar het was wel lastig voor hen om de toelatingseisen te halen.

Hoelang blijven de meeste studenten?

Ze komen voor één of twee semesters. De meeste gaan na hun studie terug. Het is natuurlijk ook erg duur om in Nederland te studeren. De blijvers zijn eventueel de masterstudenten. Er is ook zo een regeling dat de afgestudeerde masterstudenten nog een half jaar in Nederland mogen blijven om een baan te zoeken en als ze een baan vinden, mogen ze blijven, als ze geen baan vinden moeten ze terug naar hun eigen land.

Hebt u nog persoonlijk contact met voormalige studenten?

Ja, met veel ex-studenten heb ik nog contact. Ze zitten overal in de wereld in India, Canada, Hongarije enz. Ze sturen soms een brief hoe het met hen gaat, af en toe is er ook een persoonlijke ontmoeting. Ik vind het leuk in contact te blijven met jonge, intelligente mensen die een deel van hun studie bij ons hebben gedaan.

U hebt natuurlijk ook aan de wieg gestaan van de opleiding Nederlands in Debrecen. Hoe ging het toen?

Ja, het was een Coimbra-bijeenkomst in Heidelberg in 1991, denk ik. Ik heb er toen de Universiteit Leiden vertegenwoordigd. Wij waren op zoek naar samenwerking met andere universiteiten. En daar was ook het toenmalige hoofd van de opleiding Duits van de Universiteit Debrecen, Piroska Kocsány. Ze zei dat ze dolgraag een opleiding Nederlands in Debrecen wilde opzetten en ze vroeg of iemand haar hierbij kon helpen. Niemand reageerde. Ik vond het zó sneu. Ik zei tegen haar uiteindelijk dat ik contact op zou nemen met Jan de Vries, het toenmalige hoofd van de opleiding Nederlandkunde, om te kijken wat we konden doen. Professor De Vries heeft positief gereageerd, hij reisde ook naar Debrecen om een overeenkomst te tekenen en in 1992 konden de eerste twee studenten komen: jij en Péter Eredics. In Debrecen was dan Katalin Beke de motor achter de opleiding Nederlands. Wat ik ook bijzonder vond, het verhaal met Michiel de Ruyter en de Hongaarse predikanten en de verbinding met de kerk. Dat zorgde voor de historische banden tussen Debrecen en Nederland.

Het contact tussen Debrecen en Leiden bestaat nog steeds. Leiden is een strategische partner voor ons en laat ons hopen dat het op den duur ook zo blijft.

Ik denk dat ook andere gebieden voor samenwerking tussen Debrecen en Leiden openstaan. Denk bijvoorbeeld aan de lerarenopleiding bij de opleiding Nederlands.

Internationalisering is een toverwoord in het leven van alle universiteiten. Hoe zie jij de toekomst? Neemt het aantal internationale studenten verder toe of hebben we het plafond bereikt?

Ik denk dat een universitaire studie gemeengoed is. Een joint degree is al realiteit. Je studeert enkele semesters hier, enkele semesters aan een andere universiteit. Dit verbreedt je kennis en het is altijd goed voor de studenten. Studeren in het buitenland wordt in de toekomst heel gewoon.

Je kunt in de laatste jaren een algemene desinteresse voor studies binnen geesteswetenschappen zoals talen, literatuur, geschiedenis enz. waarnemen. En steeds meer studenten kiezen voor economie, rechten, psychologie en bestuurskunde. Geldt dit ook voor Leiden?

Dit heeft te maken met de ontwikkeling waarin een land zich bevindt. Als je naar de studenten uit Aziatische landen kijkt, zie je dat ze juist deze door jou genoemde vakken kiezen: economie, bestuurskunde enz. Dat verandert wel, maar dat kost erg veel tijd. Als de economie weer aantrekt dan komt ook meer ruimte voor letterenstudies in de maatschappij. In Nederland is tegenwoordig archeologie bijvoorbeeld een hot item.